

President Poetin (l.) en president Erdogan in 2015, een week voordat Turkije enkele Russische straaljagers neerhaalde. REUTERS

Turkije en Rusland zoeken om economische redenen weer voorzichtig toenadering

Ties Keyzer
Amsterdam

‘Een bevriende buur en strategisch partner.’ Zo classificeerde Turkse vicepremier Mehmet Simsek Rusland dinsdag tijdens overleg met zijn Russische ambtgenoot Arkadi Dvorkovitsj. Opvallend, gezien de ernstig verstoorde relatie tussen beide landen. Erdogan en Poetin bereiden zich voor op een ontmoeting begin augustus. Sluiten Turkije en Rusland elkaar dan in de armen? André Gerrits, hoogleraar Russische politiek aan de Universiteit Leiden, meent van niet. ‘Zowel Rusland als Turkije voelt zich beledigd door Europa, maar de onderlinge politieke belangen verschillen sterk.’

De verhouding tussen beide landen komt vorig jaar november op scherp te staan wanneer Russische straaljagers door Turks afweergeschut uit de lucht worden geschoten. Gerrits: ‘Een enorme belediging voor Poetin, die tot zijn frustratie weinig kon uitrichten tegen een Navo-lidstaat.’ De gebeurtenis brengt een einde aan een periode waarin de onderlinge verhoudingen juist vrij goed zijn. Rusland breekt de bouw van gasleidingen naar Turkije af, het Russisch toerisme naar Turkse resorts ligt stil. ‘In recent onderzoek onder de Russische bevolking naar

meest gehate landen eindigde Turkije vlak achter de VS. Niet eerder ging dat gevoel zo diep.’

Dat er door Turkije over vriendschap wordt gesproken is dus opmerkelijk. Gerrits: ‘Rusland reageerde bijvoorbeeld vrij lauw op de coup. Waar de Europese Unie Erdogan direct openlijk steunde, viel zijn naam in de Russische berichtgeving nauwelijks.’ Rusland neemt vooral een afwachtende houding in. Het was dan ook Erdogan, niet Poetin, die de eerste stap zette door excuses aan te bieden voor het neerschieten van de straaljagers. ‘Poetin streeft op basis van dat excuus naar een bescheiden politiek herstel, met als doel vooral de economische banden weer aan te halen.’

Gerrits constateert dat de geopolitiek van beide landen wordt gekenmerkt door tegengestelde belangen. In Syrië steunt Poetin Assad, terwijl Erdogan juist een van zijn belangrijkste tegenstanders is en radicale soennitische bewegingen steunt. ‘Poetin zou graag zien dat Turkije die steun zou staken, maar in de ogen van Erdogan is die steun in het belang van zijn land.’ Op de Kaukasus schaaft Rusland zich aan de zijde van Armenië, dat in de clinch ligt met Azerbeidzjan. Dat land kan weer rekenen op de steun van Turkije.

Toch hoeft dit een toenade-

ring niet per se in de weg te staan, meent Gerrits. ‘In de praktijk blijkt vaak dat verschillende belangen van elkaar kunnen worden gescheiden.’ De economische belangen wegen volgens Gerrits zwaar. Turkije is een van de belangrijkste handelspartners van Rusland. Het Russisch toerisme vormt voor Turkije een significante inkomstenbron. Rusland is weer een belangrijke markt voor de Turkse bouwindustrie. ‘Om die economische banden weer aan te halen is er toch eerst een zeker politiek herstel nodig.’

De Navo verzwakken door Turkije te isoleren past binnen de realpolitik van Poetin, geeft Gerrits toe. ‘Maar hij is realistisch genoeg om in te zien dat de middelen om dat te bereiken beperkt zijn.’ Volgens Gerrits staat het Navo-lidmaatschap binnen de Turkse elite namelijk niet ter discussie. ‘De afstand tussen Turkije en de EU kan misschien wat worden vergroot, maar daar houdt het wel bij op.’ In plaats daarvan liggen Poetins aspiraties veel dichterbij huis. Voor een Russisch-Turks blok aan de oostgrens hoeft de EU niet te vrezan. En het Russisch toerisme, keert dat terug naar de Turkse kust? ‘Uiteindelijk vindt de Russische bevolking het vooral belangrijk dat ze weer naar haar resorts kan.’

Handel
Rusland is een belangrijke markt voor de Turkse bouwindustrie

Resorts
Het Russisch toerisme vormt voor Turkije een significante inkomstenbron